

Partnervold: Myndighederne må aldrig glemme alvoren af vold i nære relationer

Om podcasten

[Juristeriet - podcast](#)

I dette afsnit af Juristeriet sætter vi juraen i et kønsperspektiv. Specifikt undersøger vi partnerdrab og vold. For selvom vi har gjort en del for at sikre ligestilling mellem mænd og kvinder, så er der stadig områder, hvor ligestillingen halter gevaldigt. Det gælder fx partnerdrab og vold.

En ny rapport fra Justitsministeriet viser, at hver femte drab i Danmark er partnerdrab. Størstedelen af ofrene er kvinder. Hvordan ser vi på de forbrydelser, der oftest rammer kvinder? Og hvor godt beskytter vi kvinderne på de områder, hvor der er ubalance mellem kønnene? Lyt med her.

Gæst: Professor i strafferet Trine Baumbach

Vært: Lene Juhl Friedrichsen

Musik og lyd: Emil Tarp Vang

Redaktion: Lene Juhl Friedrichsen og Emil Tarp Vang

Optaget d. 13. august

Hvis du har ris, ros eller gode forslag til udsendelser om jura, så skriv til os på redaktion@jur.ku.dk.

Indholdet af podcasten

Intro:

I Danmark har vi ligestilling. Det bryster vi os af. Og kigger vi i lovgivningen, så har vi gjort en del for at sikre lige rettigheder for alle; på papiret har vi både lige løn og lige behandling.

Alligevel er der stadigvæk områder, hvor ligestillingen halter gevaldigt – det gælder f.eks. når det kommer til partnerdrab og partnervold. En ny rapport fra Justitsministeriet viser, at hvert 5. drab i Danmark er et partnerdrab. Størstedelen af ofrene er kvinder.

I det her afsnit af juristeriet sætter vi juraen i et kønsperspektiv. Specifikt undersøger vi partnerdrab og -vold, for hvordan ser vi egentlig på de her forbrydelser, der oftest rammer kvinder? Og hvor godt beskytter vi kvinderne på de områder, hvor der er en ubalance mellem kønnene? Det er nogle af de spørgsmål, jeg sender videre til Trine Baumbach. Hun er professor i strafferet her ved Det Juridiske Fakultet, og hun mener, at det er forbrydelser, hvor vi bliver nødt til at turde at snakke om køn og ikke bare kolde paragraffer.

Mit navn er Lene Juhl Friedrichsen. Velkommen til.

Del 1

Lene Juhl Friedrichsen:

Og velkommen til dig, Trine. Tak fordi du vil kigge forbi.

Trine Baumbach:
Selv tak.

Lene Juhl Friedrichsen:

Det, vi jo skal tale om i dag, det er kønsperspektivet i juraen og vores udgangspunkt er bogen *Partnervold og Partnerdrab*, som du også er medredaktør på. I bogen skriver du bl.a. at vold mod kvinder i sin struktur er kønsbetinget. Vil du ikke starte med at fortælle, hvad du mener med det?

Trine Baumbach:

Jo altså, det man mener, når man i forskningen taler om, at vold mod kvinder er et kønnet problem, det er simpelthen, at hvis vi taler om vold i nære relationer, så er det altid mænd, der slår på kvinder. Og når jeg siger altid, så er det selvfølgelig med en lillebitte modifikation, for der er selvfølgelig også enkelte kvinder, som slår på mænd, men i reglen er det mænd, der slår på kvinder. Altså, det man skal forstå, det er, at når mænd slår kvinder, så gør de det ikke som sådan en *crime of passion*, som vi har haft en tendens til at fremstille det som – så gør de det ud fra et ønske om magt og kontrol. Det er simpelthen en styret handling, som har en retning: De gør det for at få kvinden til at adlyde og de gør det for at bevare magten i forholdet. Og det er et strukturelt problem, fordi de slår på dem, fordi de har et patriarkalsk syn på forholdene mellem mænd og kvinder, og det er med til at forhindre kvinder i at udvikle deres fulde potentiale.

Lene Juhl Friedrichsen:

Ja, og det du peger på her til sidst, er jo også en vigtig pointe: Det her med, at volden er strukturel og netop ikke tilfældige hændelser. Du går faktisk så langt som til at sige, at vi har set på sagerne om vold i hjemmet med fuldstændig forkerte briller. Hvorfor siger du det?

Trine Baumbach:

Jamen det siger jo, fordi vi har sådan et historisk efterslæb på flere niveauer, i virkeligheden. Altså hvis vi tager det helt konkrete om de sager, som handler om vold mod kvinder i hjemmet eller i nære relationer, så kan vi simpelthen se på domspraksis, at de mænd der slår... Der er en tendens til, at de får en mildere straf, fordi man siger: ”Nåh jo, men de har jo levet sammen og de havde en uoverensstemmelse, inden volden blev udøvet og så var han i en oprørt sindstilstand og det er en formildende omstændighed” – altså at man kigger på de her sager med nogle fuldstændigt forkerte briller og glemmer, at selvfølgelig må en kvinde gerne være uenig med sin mand og en mand må ikke slå, fordi han bliver modsagt. Og selvom han føler sig i en oprørt sindstilstand, når han slår, så er det ikke en retligt relevant oprørt tilstand. Så på den måde kan man sige, at de her mænd får ofte en mildere straf, end de ville have fået, hvis de havde slået på arbejdspladsen eller et andet sted.

Det er sådan den ene side. Den anden side er lige så slem og i høj grad lige så strukturel. Den går nemlig ud på, at vi har en tendens til at kigge på sager om vold i hjemmet, ikke som voldssager og dermed som strafbare handlinger, men som husspektakler – altså noget, hvor politiets funktion skal være at gå ud og genoprette ro og orden og sørge for, at naboen kan drikke sin kaffe i fred og ro uden at kunne høre råb og skrig inde fra naboeligheden, i stedet for at gå ud og behandle de her sager som det, de er: Nemlig forbrydelser, som skal efterforskes og hvor der skal rejses tiltale og der skal fældes dom. Vi har også en tendens til at behandle sager om vold mod kvinder som sager, der ikke handler om vold mod kvinder, men om noget andet – altså, vi har en tendens til simpelthen at negligere det her problem.

Lene Juhl Friedrichsen:

Og i det, du siger her, ligger der jo også en kritik af myndighederne: Du peger på, at de ikke forstår de mekanismer, der er på spil. Hvor er det, myndighederne udviser manglende forståelse?

Trine Baumbach:

Jamen, det gør myndighederne f.eks. jo, selvfølgelig ikke konsekvent, men altså i rigtig mange sager, desværre. Det gør de f.eks. ved ikke at have en forståelse for, hvad er det der sker, når man bliver udsat for vold. Altså, hvis man tager en konkret situation og politiet bliver tilkaldt til et hjem, hvor der har været udøvet vold... De kommer måske med den tilgang, at det er et husspektakel, altså at det er ro og orden, de skal genoprette og ikke en strafbar handling, der er foretaget. Men hvis de så ligesom bliver opmærksomme på, at her faktisk begået noget strafbart, så skal de også forstå, hvad det er der sker med kvinder, der bliver udsat for vold. De skal altså f.eks. kunne forstå, at de skal adskille parterne; at de skal huske på, at der er offentlig påtale de her sager, så de skal indlede en efterforskning, uanset om kvinden rent faktisk virker som om, hun er interesseret i det. De skal også forstå, hvorfor kan det være, at nogle kvinder ikke er interesserede i, at de indleder en efterforskning. Er det fordi, de godt kan lide at blive slået? Nej, det er det ikke. Det er fordi mange af de her kvinder, de laver sådan en risikovurdering og så tænker de: "Hvis det her forhold bliver anmeldt, så bliver han endnu mere vred, så får jeg endnu mere vold." Eller: "Hvis vi bliver skilt og jeg får held til at gå fra ham, så får han samvær med børnene og så banker han dem – måske gør han noget, der er endnu værre, uden at jeg er der til at prøve at glatte ud på det hele og trøste dem og hjælpe dem" osv. Altså, de her kvinder er i en situation, hvor de ikke kun tænker i juraens baner, men tænker på hele deres livssituation og prøver at redde sig selv og børnene fra den her voldelige mand. Og det betyder i nogle tilfælde, at de reagerer på en måde som for en, der ikke har forståelse for eller viden om, hvad det er for nogle mekanismer, der er på spil i voldssager, kan fremstå sådan irrationelt – hvorfor er det, at hun ikke bare vil have det anmeldt? Hvorfor er det, at hun ikke bare flytter på krisecenter? Hvorfor er det, at hun ikke bare gør alle mulige ting, som vi bilder os ind, at vi selv ville gøre? Jamen det er fordi det at være et voldsoffer, det gør noget; altså det traumatiserer en på en måde, så ens prioriteringer bliver ikke – altså ikke nødvendigvis, men i reglen bliver ens prioriteringer anderledes, end hvad man skulle tro.

Del 2

Lene Juhl Friedrichsen:

Jeg kunne godt tænke mig lige at kigge lidt tilbage i tiden og kigge på en praksis, som vi havde indtil 2009, for den betød jo faktisk, at man fik en rabat, hvis man slog sin ægtefælle ihjel. Har sådan en rabatordning stadig betydning for det syn, vi har på vold mod kvinder i dag?

Trine Baumbach:

Ja altså, det er jo sådan lidt en pudsigt ting, at vi i en årrække fra starten af 1990'erne til omkring 2009 havde en toårig rabat, hvis man slog sin kone ihjel. Det var sådan dengang, at hvis man slog et andet menneske ihjel, så blev man idømt 12 års fængsel – det var hovedreglen – bortset fra, hvis man slog konen ihjel; så fik man kun ti års fængsel. Og det blev så heldigvis lavet om, fordi man indså, at det var en forkert retspraksis, og at det faktisk var diskrimination af kvinder, fordi det strafferetlige værn om kvinders liv var jo altså to år mindre end det strafferetlige værn om mænds liv. Så den praksis lavede man heldigvis om, men det er klart, at når vi lever i et samfund, som har en tendens til at ligesom skulle tvinges til at se, at selvfølgelig skal det ikke være billigere at slå sin kone ihjel, end det er at slå sin nabo ihjel. Og man har også en tendens til, at vold i hjemmet bliver betragtet mere eller mindre som husspektakler og "muligvis husspektakler" og noget mere, nemlig et strafbart forhold, men hvor tilgangen ligesom har været, at nu skal vi bare genoprette ro og orden og så er alle glade. Det kan ikke undgå at medføre et efterslæb, der ligesom gør, at man siger: Okay, nu ændrer vi praksis. Men det er klart, at den

kultur... Altså én ting er, at man ændrer en praksis, men den kultur der lå bag ved den gamle praksis, der skal jo ligesom også ske noget. Og den kultur har vi en tendens til at slæbe med os.

Lene Juhl Friedrichsen:

Og ser vi på voldtægtssager, så er det jo stadigvæk sådan, at straffen er mildere, hvis man voldtager en person, man kender. For mig lyder det jo som om, vi stadig har en form for rabatordning i nære relationer?

Trine Baumbach:

Det har man også.

Lene Juhl Friedrichsen:

Og hvorfor har vi det?

Trine Baumbach:

Det har man, fordi man anser overfaldssager på voldtægtsområdet som nogle langt farligere sager og dermed også som nogle langt grovere voldtægter. Og det kan jo være svært at argumentere, for fordi der er jo nogle af de her overfaldsvoldtægter, som virkelig er enormt grove og som virkelig er meget, meget farlige – og det skal man jo ikke på nogen måde dølgge. Men jeg tror, at vi har en tendens til at overvurdere forskellen på en overfaldsvoldtægt og en kontaktvoldtægt – altså en voldtægt, hvor parterne kendte hinanden på forhånd – fordi vi har en tendens til at overse, at det kan godt være, at jeg kendte min gerningsperson, men dermed var det jo også et mega tillidsbrud, som jeg ikke havde mulighed for at forudse. Og det forhold at man f.eks. har haft en relation til gerningspersonen, inden man bliver voldtaget, gør jo ikke i sig selv voldtægten mindre skrækkindjagende. Altså, man får ikke mindre angst – og måske endda nogle gange tværtom, fordi det også sætter spørgsmålstejn ved den tillid, man tror, man kan have til andre mennesker. Man får sat spørgsmålstejn ved ens egen dømmekraft: Ham her har jeg haft tillid til og det viser sig, at det kunne jeg overhovedet ikke have haft.

Lene Juhl Friedrichsen:

Og hvis jeg har forstået dig korrekt, så mener du jo faktisk, at vi burde begynde at se vold i hjemmet som en skærpende omstændighed?

Trine Baumbach:

Ja altså, jeg kan jo ikke lade være med at tænke, at vi har alle sammen en ret; altså, sådan en almindelig menneskeret, kan man sige, efter artikel otte i menneskerettighedskonventionen, til at leve et voldsomt frit liv – altså leve et liv, hvor man hverken bliver udsat for fysisk eller psykisk vold. Og hvor er det, at jeg skal kunne føle mig – og du og alle andre – skal kunne føle os allermest trygge? Det er i vores hjem. Og derfor har jeg spekuleret i den tanke, at det måske i sig selv skulle være en skærpende omstændighed, hvis der bliver begået vold i nære relationer ud fra et princip, som jeg så har tilladt mig at kalde ”My home is my castle”-princippet: Når jeg er derhjemme, så skal jeg have tillid til, at her vil ingen mig noget ondt. Jeg skal kunne lægge hovedet på puden om aftenen og lukke mine øjne i fuldstændig sikker forvisning om, at her kan jeg være tryg. Hvis nogen krænker den ret, jeg har til at være tryg i mit eget hjem, så mener jeg, at det må anses som en skærpende omstændighed.

Del 3

Lene Juhl Friedrichsen:

Jeg kan ikke lade være med at tænke på, at vi jo har haft kønnede forbrydelser, før vi fik den første strafferet. Hvorfor har vi ikke tænkt den ubalance ind i strafferetten?

Trine Baumbach:

Jamen altså, straffeloven afspejler jo – det er i hvert fald det, der er hele ideen med den – de værdier, som samfundet bygger på. Men så er der det ved juraen, og ikke mindst ved strafferetten, at den har nok en tendens til at afspejle de værdier, som samfundet byggede på i går og ikke så meget på de værdier, som samfundet bygger på i dag og i morgen. Altså, vi har altid haft et kulturelt efterslæb, kan man sige, på strafferettens område. Og det har jo formentlig betydning på mange forskellige niveauer og for mange forskellige forbrydelser og delikter, men det har i hvert fald haft betydning på sager, der handler om fysisk vold mod kvinder, psykisk vold mod kvinder, seksuel vold mod kvinder osv. Der har vi nok en tendens til, at strafferetten lidt afspejler værdierne af i går.

Lene Juhl Friedrichsen:

Hvis vi så her til sidst skal se lidt fremad, hvad er der så behov for, hvis vi alle skal være lige, i hvert fald for straffeloven? Hvad skal vi ændre?

Trine Baumbach:

Jamen altså, det er jo sådan, at vi lever i en retsstat, ikke? Og det betyder, at vi alle er lige for loven og det, vi skal have ændret nu, det er ikke så meget loven – det er nok mere myndighederne og domstolenes tilgang til de konkrete sager. Altså, vi skal simpelthen have uddannelsesniveaet op; vi skal have lært politiet og anklagemyndigheden, hvad det er for nogle mekanismer, der er på spil. Man skal turde kalde vold i nære relationer for vold, for det er det, det er. Man skal ikke kalde det noget andet. Man skal journalisere sagerne rigtigt. Man skal efterforske dem – også de sager, der er svære. Og så skal man sørge for at få dem ført ved domstolene, og domstolen skal sørge for, at de bliver påkendt på en ordentlig måde, sådan så retfærdigheden sker fyldest. Også i sager om vold i nære relationer.

Lene Juhl Friedrichsen:

Trine, vi når desværre ikke mere. Mange tak, fordi du kiggede forbi.

Trine Baumbach:

Selv tak.

Outro

Lene Juhl Friedrichsen:

Du har lyttet til Juristeriet; en podcast fra Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet. Tak for nu.